

11.6.2025

Valtiovarainministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi de minimis-asetusten ((EU) 2023/2831 ja 2023/2832) kansallisesta täytäntöönpanosta

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää lausuntoa hallituksen esitysluonnokseen laeiksi eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annetun lain, valmisteverotuslain, virvoitusjuomaverosta annetun lain 1 §:n, juomapakkausverosta annetun lain 1 §:n ja oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 39 §:n muuttamisesta.

Vuonna 2023 annetuissa uusissa vähämerkityksisen tuen asetuksissa (EU) 2023/2831 ja (EU) 2023/2832 edellytettiin, että jäsenvaltiot varmistavat tuen seurannan ja raportoinnin keskitettyyn rekisteriin sekä tietojen säilyttämisen. Lakimuutokset varmistavat Suomen osalta, että asetusten ehdot täyttyvät ja että vähämerkityksisten tukien myöntäminen Suomessa voi jatkua

Valtiovarainministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa.

Verotus

Valtiovarainministeriö on valmistellut esitysluonnoksen valmisteverotukseen liittyvät lainsäädäntömuutokset, joiden osalta ministeriöllä ei ole lausuttavaa.

Valtiovarainministeriön käsityksen mukaan esitysluonnoksessa kuvatun seuranta- ja raportointivelvollisuuden piiriin kuuluvat jatkossa myös henkilöiden tuloverotuksessa sovelletut vähämerkityksiset tuet, kuten tuloverolain 55 a – d §:ssä tarkoitettu metsälahjavähennys. Valtiovarainministeriö pitäisi perusteltuna, että esityksen pääasiallisia vaikutuksia kuvaavassa jaksossa otettaisiin huomioon myös nämä verotukselliset tuet.¹

Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota siihen, että kaikilla metsälahjavähennyistä saaneilla ei ole y-tunnusta, vaan vähämerkityksisiä tukia myönnetään myös henkilötunnuksella toimiville tahoille. Jos tiedot on tarkoitus teknisesti raportoida henkilötunnusta yksilöintiin käyttäen, valtiovarainministeriön

¹ Valtiovarainministeriön käsityksen mukaan vastaavia henkilöasiakkaille myönnettäviä tukia kuuluu myös maa- ja metsätalousministeriön toimialaan (esimerkiksi laki metsätalouden määräraikaisesta kannustejärjestelmästä (71/2023) ja maa- ja metsätalousministeriön ko. lakia täydentävä asetus (1221/2023).

käsityksen mukaan tulisi varmistua siitä, että tietojen luovuttaminen henkilötietojen suojan näkökulmasta on asianmukaista. Jatkovalmistelussa tulisi selvittää, edellyttäisikö tämä muutoksia esimerkiksi verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) säännöksiin, joka kuuluu valtiovarainministeriön toimialaan.

Tiedonhallinta ja digitaaliset palvelut

Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (609/2019), tiedonhallintalaki) 8 §:n 2 momentin mukaan toimialasta vastaavan ministeriön on laadittava tiedonhallintalain 5 §:n 3 momentin mukainen arviointi, kun valmisteltavat säännökset vaikuttavat tietoaaineistoihin ja tietojärjestelmiin, minkä lisäksi ministeriön on arvioitava suunniteltujen säännösten vaikutukset asiakirjojen julkisuuteen ja salassapitoon.

Esityksen mukaan unionin keskitetyn rekisterin käyttöönottovaihe edellyttää keskitettyä ja koordinoitua neuvontaa ja ohjeistusta. Jokaiselle tukiviranomaiselle, joka myöntää vähämerkityksistä tukea, tulee antaa unionin tason keskusrekisterin käyttäjätunnukset ja neuvoa ja opastaa käyttöliittymään sekä tukien rekisteröintiin liittyvissä kysymyksissä. Joiltain osin viranomaisilla voi esityksen mukaan myös olla kysymyksiä, jotka liittyvät valtiontukisääntöjen tulkintaan tai soveltamiseen rekisteröinnin yhteydessä. Siltä osin kuin viranomaiset eivät ole käyttäneet yritystukirekisteriä on todennäköistä, että neuvontatarve on huomattava. Tämän oletetaan koskevan erityisesti kuntia.

Esityksestä ilmenee myös, että työ- ja elinkeinoministeriö jo ennen hallituksen esityksen valmistelua on linjannut, että Suomi käyttää unionin tason keskitettyä rekisteriä ja että unionin tason keskusrekisterin käyttäjähallintoa ja käyttäjätukea ei toteuteta Suomessa ministeriön tasolla. Esityksestä ei sen sijaan ilmene, miten keskusrekisterin käyttäjähallinto ja käyttäjätuki jatkossa järjestettäisiin, eli johtaako tilanne siihen, että tuen ilmoittajien tulisi olla yhteydessä suoraan unionin keskusrekisteriin tuen saamiseksi vai johtaako tilanne siihen, että ilmoitusvelvolliset eivät käytännössä voi toteuttaa ilmoitusvelvollisuuttaan?

Vaikuttaa selvältä, että kuntien myöntämien vähämerkityksisten tukien lukumäärä ja kuntien tukien käsittelyn digitalisointiaste poikkeaa merkittävästi eri kuntien välillä. Kuntien digitaalinen kyvykkyys kirjata tuet unionin keskitettyyn rekisteriin poikkeaa myös todennäköisesti merkittävästi toisistaan. Yleisesti ottaen voidaan ajatella, että jos ilmoitusvelvollisuuden täyttäminen tulee edellyttämään, että jokainen kunta erikseen panostaa omien tietojärjestelmiensä kehittämiseen, kannattavampaa olisi todennäköisesti ottaa käyttöön kansallisesti keskitetty ratkaisu. Toisaalta esityksen perusteella vaikuttaa mahdolliselta, että komission järjestelmä ajan kanssa kehittyy käyttökelpoiseksi. Siitä näkökulmasta voidaan pitää perusteltuna jäädä odottamaan komission tietojärjestelmän kehittämistä ja

sinnitellä väliaikaisesti merkittävääkin hallinnollista taakkaa aiheuttavan veloitteen kanssa ilman lisäpanostuksia kansallisiin rekistereihin.

Valtiovarainministeriön arvion mukaan EU:n valtiontukisääntelyyn perustuva ilmoitusvelvollisuuteen liittyvä tietojenvaihto keskitettyine rekisteriratkaisuineen muodostaa Euroopan laajuisen digitaalisen julkisen palvelun, josta säädetään Yhteentoimiva Eurooppa-säädöksessä (EU) 2024/903. Asetuksen 3 artikla sisältää veloitteen suorittaa yhteentoimivuusarviointi aina ennen kuin unionin yksikkö tai julkisen sektorin elin tekee päätöksen uusista tai merkittävästi muutetuista sitovista vaatimuksista, jotka koskevat Euroopan-laajuisia rajat ylittäviä julkisia palveluita ja lisäksi 4 artikla velvoittaa yhteentoimivuusratkaisujen jakamiseen. Asetusta sovelletaan unionin yksiköihin ja julkisen sektorin elimiin, jotka sääntelevät, tarjoavat, hallinnoivat tai toteuttavat Euroopan laajuisia digitaalisia julkisia palveluja. Valtiovarainministeriö kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että mahdollisten kansallisten ratkaisujen kehittämisen yhteydessä olisi suoritettava asetuksen mukainen yhteentoimivuusarviointi. Hallituksen esityksessä olisi myös syytä tuoda esille kyseinen velvoite huomioitavaksi alemman asteisessa sääntelyssä tai kansallisten järjestelmien toteuttamisessa. Sen lisäksi valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota Yhteentoimiva Eurooppasäädöksen tarjoamiin mahdollisuuksiin hyödyntää säädöksen mukaisia välineitä Euroopan laajuisen julkisten palvelujen yhteentoimivuuteen liittyvien haasteiden esille tuomiseksi ja ratkaisemiseksi.

Valtiontaloudelliset vaikutukset

Esitysluonnoksen mukaan sillä olisi vaikutuksia valtion talousarvioesitykseen. Esitysluonnoksen jaksossa 11.2 todetaan yhtäältä, että lisäresurssitarve mitattaisiin yhteensä henkilötöyvuosissa, mutta resurssitarpeen määrästä tai jakautumisesta ei ole luotettavaa kokonaiskuva. Toisaalta jaksossa 4.2 todetaan, että jatkuva resurssitarve olisi valtionhallinnossa ainakin yksi henkilötöyvuosi ja kunnissa 1 henkilötöyvuotta sekä kertaluonteisesti 0,5 henkilötöyvuotta. Valtiovarainministeriö katsoo, että esityksen vaikutuksia tulee vielä tarkentaa ja tekstiä yhdenmukaistaa.

Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota siihen, että vaikean valtiontaloudellisen tilanteen vuoksi on jouduttu toteuttamaan merkittäviä toimintamenosäästöjä. Hallitus on linjannut, että pääsääntöisesti lisätehtävien yhteydessä luovutaan tai tehostetaan olemassa olevia tehtäviä. Esimerkiksi EU-lainsäädännöstä aiheutuvista tehtävistä ja niiden rahoituksesta hallitus linjaa erikseen siten, että ministeriöt valmistelevat tarvittaessa yhdessä neuvotellen ehdotuksen tehtävistä luopumisesta tai tehostamisesta lisätehtäviä vastaavasti. Siten valtiovarainministeriö katsoo lähtökohtana olevan, että esitetty resurssointi hoidetaan nykyresurssein, ei lisämäärärahojen turvin. Koska kyseessä ovat

mittaluokaltaan varsin pienet lisäykset, ne ovat valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan mahdollista kattaa olemassa olevista resursseista.

Joka tapauksessa rahoitusta koskevat kysymykset ratkaistaan vuoden 2026 talousarvioesitystä koskevassa menettelyssä. Jos talousarviomenettelyyn ei sisältyisi lisärahoitusta esityksessä mainittuihin menokohteisiin, kyseessä ei olisi talousarvioesitykseen liittyvä ns. budjettilakiehdotus.

Vaikutukset kuntiin

Esitysluonnoksen pääasiallisia vaikutuksia koskevassa osiossa (s. 12–13) mainitaan erikseen kuntien myöntämät vähämerkityksiset tuet. Vuonna 2023 julkaistun valtioneuvoston selvityksen (Kuntien myöntämät yritystuet Suomessa, VN 2025:5) mukaan kunnat myöntänevät kappalemääräisesti arvioituna huomattavia määriä vähämerkityksisiä tukia. Kyseisestä selvityksestä käy ilmi, että merkittävällä osalla kunnista ei ollut lainkaan yritystukiin liittyviä tietojärjestelmiä ja että kunnat pitivät tarpeellisena kansallista IT-tukea ja valtiotason vastuuta tuen järjestämisestä. Lisäksi ne korostivat lisäresursoinnin tarvetta, jos ne olisivat siirtyneet käyttämään kansallista yritystukirekisteriä.

Esitysluonnoksen vaikutusarvioinnin mukaan EU-asetusten vaatima seuranta edellyttäisi kunnilta arviolta yhteensä yhden henkilötyövuoden verran resursseja, minkä lisäksi kuntien käyttäjähallintoon ja neuvontaan voidaan arvioida kuluvan valtioneuvostoa enemmän työtunteja vuodessa erityisesti järjestelmän käyttöönottovaiheessa. Ensimmäisenä vuonna resursointitarve olisi arviolta noin 0,5 henkilötyövuotta. Neuvontatarve olisi reaaliaikaista ja neuvonta tulisi aloittaa jo ennen rekisterivelvoitteen käyttöönottoa.

Valtiovarainministeriö pitää hyvänä, että esitysluonnoksen vaikutusarviointiosiossa on erikseen arvioitu esityksen vaikutuksia kuntien toimintaan. Vaikka nämä arviot ovat vasta alustavia, niistä käy ilmi, että EU-asetusten vaatimukset ja niiden kansallinen täytäntöönpano kasvattaisivat kuntien työmäärää nykyisestä niiden myöntäessä vähämerkityksisiä tukia. Esityksen jatkovalmistelun aikana kuntia koskevia toiminnallisia ja taloudellisia vaikutusarviointeja tulisi tarkentaa ja laajentaa esimerkiksi esitysluonnoksesta saatavan lausuntopalautteen perusteella. Lisäksi olisi hyvä arvioida, tulisivatko myös esimerkiksi hyvinvointialueet myöntämään jatkossa vähämerkityksisiä tukia ja olisiko esityksen vaikutusarvioinneissa siksi otettava huomioon myös hyvinvointialueisiin kohdistuvat vaikutukset. Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota siihen, että vaikka esitysluonnoksessa arvioidaan tukitietojen rekisteröinnin käyttöönottovaiheen edellyttävän keskitettyä ja koordinoitua neuvontaa ja ohjeistusta ja tämän neuvontatarpeen arvioidaan olevan huomattavaa erityisesti kunnissa (s. 12), esitysluonnoksessa ei kuvata, miten tarvittava neuvonta ja ohjeistus aiotaan käytännössä toteuttaa.

Esitysluonnoksessa todetaan työ- ja elinkeinoministeriön linjanneen, että EU-tason keskusrekisterin käyttäjähallintoa ja käyttäjätukea ei toteuteta Suomessa ministeriön tasolla (s. 6). Esityksen perusteluihin tulisi lisätä jatkovalmistelun aikana kuvaukset siitä, millä tavoin erityisesti kunnille kohdistettu neuvonta ja ohjeistus rekisteröintivelvoitteen toteuttamisesta toteutetaan ja resursoidaan.

Lopuksi valtiovarainministeriö toteaa, että koska ehdotetuilla säännösmuutoksilla olisi vaikutusta kuntien toimintaan ja talouteen, esitysluonnos tulee käsitellä kuntalain (410/2015) 13 §:n mukaisesti valtiovarainministeriön yhteydessä toimivassa kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Juha Majanen

Osastopäällikkö,
ylijohtaja

Terhi Järvikare

Jakelu / Sändlista

Työ- ja elinkeinoministeriö

VN/36104/2024-VM-15

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: